

докторант, старший науковий співробітник лабораторії екологічної психології Інституту психології, доцент кафедри соціальної роботи Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ

РЕПЕТИТОРСТВО ЯК СПОСІБ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ СІМЕЙНОГО І ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ПІДЛІТКА

У статті аналізується проблема екологізації життєдіяльності підлітка, пов'язана з його учінневою діяльністю. Стверджується, що зниження її успішності може бути наслідком як деформації взаємин з сімейним, шкільним освітнім середовищами, так і негативного впливу особистісних чинників. Необхідною умовою покращення шкільної успішності є усунення вищевказаних причин через відновлення відповідних відносин. Однією з ключових у даному процесі фігур може стати репетитор, оскільки його функціональне місце дозволяє: бути рівновіддаленим від "зацікавлених сторін", встановлювати паритетні і довірчі відносини з молододу людиною. Таким чином, пропонується розглядати репетиторство у даному контексті як спосіб екологізації сімейного і освітнього середовищ життєдіяльності підлітка.

Ключові слова: *особистість, підліток, життєдіяльність, екологічність, репетитор, сімейне середовище, освітнє середовище.*

Актуальність. Людина розвивається, здійснює і реалізує власну життєдіяльність у різних сферах свого життя. Нерідко трапляється ситуація, коли задачі, що вирішуються нею, викликають внутрішні протиріччя, що призводить до деформацій відносин з одним або декількома середовищами. Особливо «небезпечним» у цьому плані є підлітковий вік, коли відбуваються швидкі системні індивідуальні зміни на фізіологічному, соціальному й психологічному рівнях, пов'язані насамперед зі статевим дозріванням. Ці зміни характеризуються реструктуруванням зв'язків з середовищами життєдіяльності. На перше місце виходять взаємини з однолітками на соціально-статусному й особистісно-інтимному рівнях. При цьому, піддаються зміні відносини з базовими сімейним і освітнім середовищами.

Для багатьох дітей навчання у середній школі (починаючи з 6-7 класів) характеризується різким зниженням учінневої успішності, зростанням кількості конфліктних ситуацій як у школі, так і, відповідно, вдома. В таких умовах батьки не рідко звертаються до сторонньої людини – педагога і спеціаліста у сфері тих чи інших знань, за допомогою якого намагаються поліпшити успішність свого сина чи доньки. Проте, ефект від подібних дій є часто-густо значно менший

за очікуваний. **Метою** статті є аналіз причин даного стану та пошук шляхів його поліпшення.

Ступінь розробленості проблеми. Глибока системна криза у вітчизняній освітній сфері обумовила розвиток різноманітних форм неформальної освіти, серед яких одне з центральних місць посідає форма індивідуальних або групових, додаткових до основних занять з фахівцем у тій чи іншій сфері знань. Такий вид освітньої практики називають репетиторством¹. До репетитора зазвичай звертаються батьки учнів або студенти у ситуації, коли необхідно підвищити їхній рівень володіння предметом. При чому цілі можуть переслідуватися досить різні – подолання відставання, підвищення шкільної успішності, поглиблення знань, набуття вмінь і навичок у застосуванні знань, підготовка до екзаменів, тестувань, оцінювання тощо.

Окремо вкажемо на практику тьюторства, як досить близьку і споріднену з репетиторством, а в деяких підходах як одну з її форм або, навпаки, як педагогічну практику, однією з форм якої є репетиторство. Загально прийнятим на сьогодні є розуміння тьюторства як історично сформованої специфічної педагогічної діяльності, яка полягає у забезпеченні розробки освітніх програм, супроводженні процесів індивідуальної освіти у школах, ВНЗ, системах додаткової освіти [1; 2]. Історично тьюторство виникло в рамках університетської освіти, й отримало свого розвитку й офіційного визнання, насамперед, в Англії у XVII столітті, як форма наставництва, яка згодом набула освітніх функцій.

Найбільш поширене визначення тьюторської діяльності – це індивідуальне консультування учня, в процесі якого спеціально підготовлена особа допомагає дитині розробити індивідуальну освітню траєкторію учіння. Основне тут полягає в цінності індивідуалізації, самовизначення, осмислення ставлення до власного життя. Проте, інтерпретацій функцій самого тьютора існує досить багато. Це й наукове керівництво, й психологічне консультування, й коучінг, й предметне консультування, й функції класоводу та класного вихователя тощо. При усій схожості, зазначимо, що тьюторство є складовою частиною освітнього середовища навчального закладу, тоді як репетиторство здійснюється в інших просторово-фізичних і психологічних межах.

У сучасних публікаціях, залежно від вказаних цілей, можна зустріти досить широкий спектр вимог і критеріїв для вибору репетитора, які поділяються на чотири класичні групи профвідбору – «професійні якості», «професійний досвід», «особистісні якості», «додаткові характеристики». До першої групи відносять наявність

¹ Ми вважаємо, що даний термін не зовсім точно відображає зміст виконуваної діяльності й більш згодні з терміном «інформаційні консультативні послуги».

і якість основної і додаткової освіти, професійний інтелект, розвиненість й відповідність сучасній ситуації, рівень володіння предметом, здатність пояснювати й ін. За досвідом радять звертати увагу на педагогічний та репетиторський стаж, знання поточних вимог у відповідному навчальному закладі, попередню і поточну кількість клієнтів, кількість успішних учнів, для філологів – досвід і поточна практика з корінними носіями мови тощо. До особистісно важливих якостей відносять пунктуальність, комунікабельність, відкритість, щирість й т.п. Нарешті серед додаткових характеристик відзначають вартість послуг і формалізацію договору на їх надання, підпорядкованість компанії, комфортність предметного середовища та ін.

Варто розрізняти репетиторську діяльність зі школярем, студентом і зрілою людиною. У випадку, коли формальна освіта закінчилася, репетитор часто-густо перебирає на себе функції саме вчителя, тобто управляє навчальним процесом. В подальшому ми розглядатимемо насамперед ситуацію репетиторства в процесі набуття учнем середньої освіти.

Виклад основного матеріалу. Не піддаючи сумніву важливість аналізу вищевказаних характеристик, більш значущим ми вважаємо вивчення репетиторства з позиції самого суб'єкта професійної діяльності, тобто з боку особистості репетитора.

Найчастіше репетиторську діяльність явно або неявно розглядають як окрему форму педагогічної викладацької діяльності. Наприклад, в обговоренні і публікаціях на поширених ресурсах² прямо стверджується, що найближча до професії репетитора є професія вчителя, а уся різниця між ними тільки в соціальних і економічних чинниках – наявність-відсутність спеціальної освіти, форма і джерела фінансування, залежність-незалежність від трудового колективу, залежність-незалежність від вимог навчальної програми тощо. Таким чином цілі, завдання і інструментарій репетиторства співставляються з цілями, завданнями і засобами викладача. Як то – «виховання особистості, здатної до розбудови життя, достойного Людини» [4, С. 69]. Реалізація такої мети пов'язується з рішенням завдань – формування виховного середовища, організація діяльності вихованців, створення виховного колективу, розвиток індивідуальності. Засобами виступають – наукові знання, тексти підручників, спеціально організовані спостереження за фактами, законами, властивостями предметної дійсності тощо.

² https://vk.com/topic-51223693_29454619, <http://repetitor-live.com/uchiteli-repetitor-chem-otlichayutsya-eti-professii/>, <http://poliglots.ru/repetitor/chasnyiy-repetitor-angliyskogo-yazyika-osnovnyie-otlichiya-ot-grupпового-obucheniya.htm> (дійсні на 02.2017).

Проте між викладацькою і репетиторською діяльністю існують значно глибші за вказані відмінності, через які остання не може бути зведеною до викладацької. Розглянемо їх.

- **Мета** діяльності вчителя зазвичай визначається як управління учінневою діяльністю / навчальним процесом, що включає функції планування, організації, регулювання (стимулювання), контролю, оцінки і аналізу результатів [4; 5]. Вочевидь в управлінському процесі не може існувати більше одного центру, тобто репетитор не повинен автономно, але одночасно з вчителем, викладачем з того чи іншого предмету – англійської мови, історії, хімії чи математики – управляти відповідною учінневою діяльністю. Таким чином, метою репетитора може бути тільки допомога клієнту в здійсненні учінневої діяльності з освоєння певного предмету.
- Відповідно до цілей різняться й **задачі** діяльності вчителя і репетитора. Так репетитор, на відміну від вчителя, не повинен – формувати виховний колектив, працювати з ним, здійснювати виховний вплив на особистість учня для її відповідності певним культурним нормативам, а допомога у засвоєнні учнем деякого учбового стандарту стає не завданням, але засобом виконання завдань, досягнення мети репетитора.
- Серед **установок** щодо взаємодії з учнем в діяльності вчителя відзначають переважно високий рівень контролю, схильність до авторитарного стилю, схильність до спрощення у сприйманні особистості учня, оцінковість суджень щодо нього (за Д. Обориною). В репетиторській діяльності вказані настанови є в більшості неефективними.
- **Комунікативну позицію** вчителя у школі й викладача у вищій можна визначити як здебільшого «навпроти», тоді як для репетитора у взаємодії з клієнтом бажана позиція – «поруч».

Відзначимо й відмінність диспозицій вчителя і репетитора у системі взаємодії з учнем. Вчитель являє собою представника шкільного середовища і взаємодіє з учнем саме в його рамках, як один елемент з іншим всередині системи. Також через нього повинен реалізовуватися зв'язок шкільного і сімейного середовищ учня. Позиція репетитора інша. Він – певною мірою поза обох систем, тобто не включений в усталені зв'язки як між членами сім'ї, так і в школі³. Він, подібно до психолога-консультанта, виконує роль супроводжувача, помічника,

³ Ми не розглядаємо ситуації, коли у навчанні допомагають або член родини, або вчитель-предметник, який одночасно й викладає в учня. У першому випадку може відбуватися девальвація консультування за рахунок як упередженого ставлення дитини до родича, так і викривлених фінансових відносин. У другому, з нашої точки зору, може складатися ситуація конфлікту інтересів вчителя з незначним заробітком і репетитора з можливістю постійного приробітку

провідника. Таким чином, метою його діяльності стає допомога школяру гармонізувати власну активність відповідно до вимог шкільного й з урахуванням особливостей сімейного середовища.

Враховуючи вказане можемо висунути твердження про близькість такої форми репетиторства до психологічного консультування. Основними завданнями як першого, так і другого є допомога у запуску, прискоренні «механізму» самонавчання і саморозвитку, допомога у доланні особистих бар'єрів, які заважають вказаному. Як в першому, так і в другому випадку необхідною умовою успішної діяльності є налаштованість на високу когнітивну складність клієнта, безоцінковість, схильність до ліберального стилю взаємодії, взаємодія «поруч». Нарешті, позиція психолога-консультанта і позиція репетитора є зовнішньою по відношенню до сфер життєдіяльності клієнта.

Еколого-психологічна модель репетиторської діяльності

В контексті еколого-психологічного підходу особистість учня розглядається в якості активної складової різних середовищ її життєдіяльності – насамперед, сімейного, побутового і освітнього [10]. При чому, екологічна орієнтованість розуміється як активність, спрямована на взаємний розвиток середовища і індивіда.

В цілому, місце репетитора в системі середовищ дитини нам вбачається, з одного боку, на перетині сімейного і шкільного, з іншого – зовнішнє по відношенню до них (див. рис. 1).

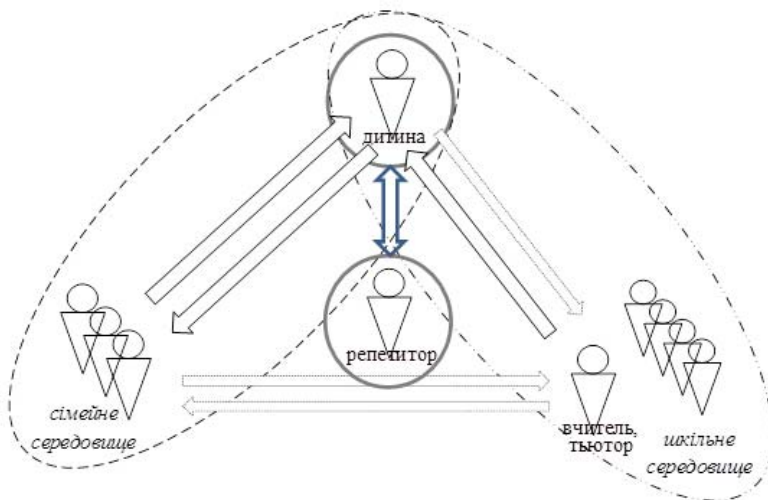

Рис. 1. Місце вчителя і репетитора у системі взаємодії з учнем

Дитина одночасно входить до сімейного й до освітнього шкільного середовищ. В кожному з них встановлюються способи відношень. Причому, якщо в сім'ї вони в звичайному випадку більш рівнозначні, то у школі – більш односпрямовані, а міжсередовищні – й досить слабкі. Звідси, зокрема видно, чому додаткова допомога вчителя чи тьютора у школі буде менш ефективною порівняно з репетиторською. Вчитель є складовою освітньої системи шкільного середовища, й знаходиться по відношенню до сімейного середовища дитини зовні, а щодо школи – «всередині» й є представником школи. Репетитор рівновіддалений від сім'ї і від школи й, таким чином, не представляє собою для підлітка ані бік батьків, ані бік вчителів, що закладає передумови становлення паритетних взаємин.

По суті, метою діяльності репетитора в умовах роботи з підлітком є допомога у вибудовуванні ним адекватних взаємин з освітнім шкільним і, як наслідок, корекція відносин з сімейним середовищами його життєдіяльності. Для становлення відповідних способів взаємодії необхідною умовою є усвідомлення учнем 1) системи середовищ власної життєдіяльності і 2) свого місця в цій системі. Недостатня чи неадекватна сформованість даних уявлень обумовлює й дві базові ситуації звертання до послуг репетитора – проблемну і розвивальну⁴.

Перша пов'язана з доланням конкретної навчальної неуспішності учня. Друга – з підтримкою і супроводом у його розвитку. Вочевидь і підходи, і засоби у цих ситуаціях повинні різнитися. Якщо у проблемних обставинах зусилля варто спрямовувати насамперед на визначення й усунення психологічних причин, пов'язаних з ускладненням адаптації в освітньому середовищі школи, то в іншому випадку основна увага повинна зосереджуватися на розвитку креативності, на творчій складовій учня, тобто на його суб'єктності (рис. 2).

Усвідомлення учнем системи середовищ життєдіяльності передбачає розуміння відповідних умов й вимог, зокрема шкільного освітнього середовища, й організацію і налагодження взаємодії відповідно цим вимогам.

Отже першим кроком репетитора є визначення типу ситуації, з якою він стикається для вироблення загальної стратегії взаємодії. Розглянемо більш детально ситуацію репетиторської допомоги при навчальній неуспішності учня. Для цього ми пропонуємо виділити такі рівні джерел виникнення проблем: *сімейне середовище; шкільне середовище; сам учень*.

⁴ Звісно, найбільш поширеним завданням репетитора у ситуації шкільного навчання на сьогодні є підготовка до складання ДПА чи ЗНО. Проте, ефективність його вирішення залежить від адекватної оцінки спеціалістом ситуації як проблемної чи розвивальної, та вибудовуванням відповідної стратегії дій

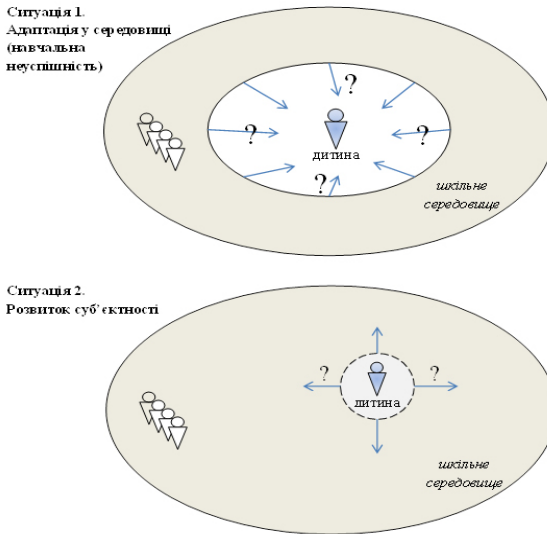

Рис. 2. Базові ситуації репетиторського втручання

Розглянемо їх. В системі сімейних відносин можливі проблемні точки в більшості випадків визначаються в системі «Контроль» – «Опіка». Так, недостатній контроль і гіперопіка, наприклад коли батьки весь час задіяні на роботі, а дитина постійно знаходиться «під наглядом» бабусі, для якої основним завданням – метою – є годування онука, зазвичай стає причиною недостатньої розвиненості довольної уваги, самоконтролю й відповідальності, що спричиняє небажання й невміння виконувати навчальні вимоги. Це, в умовах школи призводить до вироблення в учня замісних навичок – в широкому розумінні «копіпастінгу». Таким чином мисленеві функції у розв'язуванні учбових завдань майже не задіюються. Нерідкою тут трапляється ситуація, коли учень за допомогою репетитора успішно засвоює матеріал на занятті, але не виконує самостійні вправи на закріплення, й на наступному занятті усе починається з початку.

Недостатня опіка і гіперконтроль з боку батьків зазвичай є передумовою зниження самооцінки школяра, що виявляється у невпевненості в собі, й, відповідно, у низькій (чи неналежній з точки зору батьків) учинцевій успішності. Тут може виникати подвійна ситуація. З одного боку, батьки можуть переносити на репетитора завищені вимоги до власної дитини, й тоді на нього здійснюватиметься постійний тиск щодо наявних успіхів дитини. З іншого, очікувати від репетитора подібного рівня тиску на дитину.

Одночасно знижені опіка і контроль у взаєминах батьків з дитиною в практиці репетитора практично не зустрічаються, що, в прин-

ципі, справедливо – там де дитина сама по собі, батькам подібні потреби не потрібні.

Також серед суттєвих щодо низької успішності школяра факторів рівня сімейного середовища варто виділити особливу ситуацію. Батьки, нібито достатньо й опікають, й контролюють власну дитину, але ігнорують її суб'єктність. Це виражається зазвичай у тому, що батьки вважають, що їх син чи донька «не знають і не розуміють», що йому чи їй треба, а що – ні; чим варто займатися, а чим не варто й т. і. В результаті у підлітка виникає опір, протест, який досить часто має прихований, неусвідомлюваний характер, й може виражатися як у заниженій самооцінці, так і у відсутності мотивації до діяльності.

Проблеми учінневої успішності також можуть бути пов'язані з взаєминами у шкільному середовищі. Тут вбачаємо щонайменше три причини: 1) соціально-статусні чинники, як то незадоволеність власною роллю у класному колективі, вади міжособистісної взаємодії з однолітками; 2) ускладнення взаємин з класоводом або вчителем-предметником; 3) загальний рівень агресивності освітнього середовища школи. Перша група причин потребує проговорення з самим підлітком, звісно без нав'язування і тиску. Друга вимагає батьківського втручання. Тому, репетитору бажано поспілкуватися з батьками щодо їх подальших дій по відношенню до вчителя, оскільки сформована негативна установка останнього буде суттєво гальмувати процес покращення учінневої успішності. Найскладнішою є остання ситуація. Адміністраціями деяких шкіл свідомо створюється освітнє середовище «виживання» за принципом «станеш сильним, якщо виживеш». В подібних закладах свідоме заниження шкільної успішності, зокрема шляхом збільшення стресорів, є одним з інструментів тиску. У такій ситуації репетитор мав би, разом з батьками, виступати у ролі підтримки і опори для підлітка.

На особистому рівні проблеми у навчанні можуть бути викликані, серед іншого, педагогічною занедбаністю, акцентуаціями, нескладними розладами нервової системи, тимчасовими незначними затримками психічного розвитку тощо.

Розглянуте далеко не висчерпує психологічні причини зниження учінневої успішності підлітка, проте дозволяє окреслити структуру і основні напрями роботи репетитора в ситуації її відновлення. Репетитор може стати однією з ключових у даному процесі фігур, оскільки його функціональне місце дозволяє: бути рівновіддаленим від “зацікавлених сторін”, встановлювати паритетні і довірчі відносини з молодою людиною. Таким чином, репетиторство у даному контексті ми розглядаємо як спосіб екологізації сімейного і освітнього середовищ життєдіяльності підлітка. Репетитор не тільки навчає, але через навчання допомагає клієнту самому розвиватися та долати вирішувати власні проблеми в освітньому середовищі.

Список використаних джерел

1. Андреева Е.А. Эволюция классической модели тьюторской деятельности и ее современные формы // Вестник поволжской академии государственной службы. 2011. № 2 (27). – С. 131-136.
2. Андрейковец Е.М. Тьюторство как технология управления индивидуальной траекторией развития студента // Современные научные исследования и инновации. 2014. № 10. Ч. 2 [Электронный ресурс]. URL: <http://web.snauka.ru/issues/2014/10/39277> (дата обращения: 27.02.2017)
3. Ачкасов М. Выбираем репетитора [Электронный ресурс] / Максим Ачкасов. – Режим доступа: <http://english4real.com/articles-choosing-tutor.html>
4. Педагогика /Под ред. П.И. Пидкасистого. - М.: Педагогическое общество России, 2002. –
5. Педагогика: Учебное пособие для студентов педагогических учебных заведений / Виталий Александрович Сластенин, Илья Федорович Исаев, Александр Иванович Мищенко, Евгении Николаевич Шиянов. – М.: «Школа-Пресс», 1997. – Режим доступа: <http://www.bibliotekar.ru/pedagogika-3/index.htm>
6. Перевозна Т.О. До вивчення психологічних складових тьюторської моделі освіти у вищій школі // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Серія Психологія. Серія «Психологія. №1095. 2014. – С. 39-41.
7. Романова Е.С. 99 популярных профессий. Психологический анализ и профессиограммы. – СПб. : Питер, 2003. – 464 с.
8. Руденко О.В. Репетитор – професія актуальна/ Олександра Руденко; упоряд. І.М. Рожнятовська. – К.: Шк. Світ, 2011. – 128 с.
9. Ткач Т.В. Нові суб'єктні змісти сучасного освітнього простору особистості / Тамара Ткач // Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – Том 7, вип. 37. – С. 186-194.
10. Швалб Ю. М. К определению понятий среды и пространства жизнедеятельности человека / Ю. М. Швалб // Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. С. Д. Максименка. – К., 2006. – Т. 7, вип. 8. – С. 182-190.

Spysok vykorystanyh dzheryl

1. Andreeva E.A. Evolyuciya klassycheskoj modely t'jutorskoj dejatel'nosti y ee sovremennyye formy // Vestnyk povolzhskoj akademyy gosudarstvennoj sluzhby. 2011. № 2 (27). – S. 131-136.
2. Andreykovec E.M. T'jutorstvo kak tehnologiya upravleniya yndyvudual'noj traektorijej razvyt'ya studenta // Sovremennyye nauchnyye yssledovaniya y ynnovacyu. 2014. № 10. Ch. 2 [Elektronnyj resurs]. URL: <http://web.snauka.ru/issues/2014/10/39277> (data obrashheniya: 27.02.2017)
3. Achkasov M. Vybyraem repetytora [Elektronnyj resurs] / Maksym Achkasov. – Rezhym dostupu: <http://english4real.com/articles-choosing-tutor.html>
4. Pedagogyka /Pod red. P.Y. Pydkasystogo. - M.: Pedagogicheskoe obshhestvo Rossyy, 2002. –
5. Pedagogyka: Uchebnoe posobyе dlja studentov pedagogicheskyyh uchebnyh zavedeniy / Vyталyj Aleksandrovych Slastenyn, Yl'ja Fedorovyh Ysaev, Aleksandr Yvanovyh Myshhenko, Evgenyy Nykolaevych Shyjanov. – M.: «Shkola-Press», 1997. – Rezhym dostupu: <http://www.bibliotekar.ru/pedagogika-3/index.htm>

6. Perevozna T.O. Do vyvchennja psihologichnyh skladovyh t'jutors'koi' modeli osvity u vyshnij shkoli // Visnyk Harkivs'kogo nacional'nogo universytetu imeni V.N. Karazina Serija Psihologija. Serija «Psihologija. №1095. 2014. – S. 39-41.
7. Romanova E.S. 99 populjarnyh professyj. Psihologicheskyj analiz y professyogrammy. – SPb. : Pyter, 2003. – 464 s.
8. Rudenko O.V. Repetytor – profesija aktual'na/ Oleksandra Rudenko; uporjad. I.M. Rozhnjatovs'ka. – K.: Shk. Svit, 2011. – 128 s.
9. Tkach T.V. Novi sub'jektni smysly suchasnogo osvith'nogo prostoru osobystosti / Tamara Tkach // Aktual'ni problemy psihologii': zbirnyk naukovyh prac' Instytutu psihologii' imeni G.S. Kostjuka NAPN Ukraїny. – Tom 7, vyp. 37. – S. 186-194.
10. Shvalb Ju. M. Kopredelenju ponjatjy sredy y prostranstva zhyznedejatel'nosty cheloveka / Ju. M. Shvalb // Aktual'ni problemy psihologii'. Zbirnyk naukovyh prac' Instytutu psihologii' im. G. S. Kostjuka APN Ukraїny / za red. S. D. Maksymenka. – K., 2006. – T. 7, vyp. 8. – S. 182-190.

Верник А.Л. Репетиторство как способ экологизации семейной и образовательной сред жизнедеятельности подростка

В статье анализируется проблема экологизации жизнедеятельности подростка, связанная с его учебной деятельностью. Утверждается, что снижение ее успешности может быть следствием как деформации взаимоотношений с семейной, школьной образовательной средами, так и негативного влияния личностных факторов. Необходимым условием улучшения школьной успеваемости является устранение вышеуказанных причин через восстановление соответствующих отношений. Одной из ключевых в данном процессе фигур может стать репетитор, поскольку его функциональное место позволяет быть равноудаленным от «заинтересованных сторон», устанавливать паритетные и доверительные отношения с молодым человеком. Таким образом, предлагается рассматривать репетиторство в данном контексте как способ экологизации семейной и образовательной сред жизнедеятельности подростка.

Ключевые слова: личность, подросток, жизнедеятельность, экологичность, репетитор, семейная среда, образовательная среда.

Vernik O. Tutoring as a way of ecologizing the family and educational environments of a teenager's life activity

The article analyzes the problem of the ecologization of the life of a teenager that relation with his learning activity. It is argued that a decrease in its success may be a consequence of both a deformation of the relationship with the family, with school educational environments, and the negative influence of personal factors. A prerequisite for improving the school performance is the elimination of the above reasons through the restoration of the relevant relationship. One of the key figures in this process can become a tutor, since its functional location allows it to be equidistant from the “interested parties”, establish a parity and trusting relationship with the young man. Thus, it is proposed to consider tutoring in this context as a way of ecologization the family and educational environments of a teenager's life activity.

Key words: Personality, teenager, life activity, environmental friendliness, tutor, family environment, educational environment.